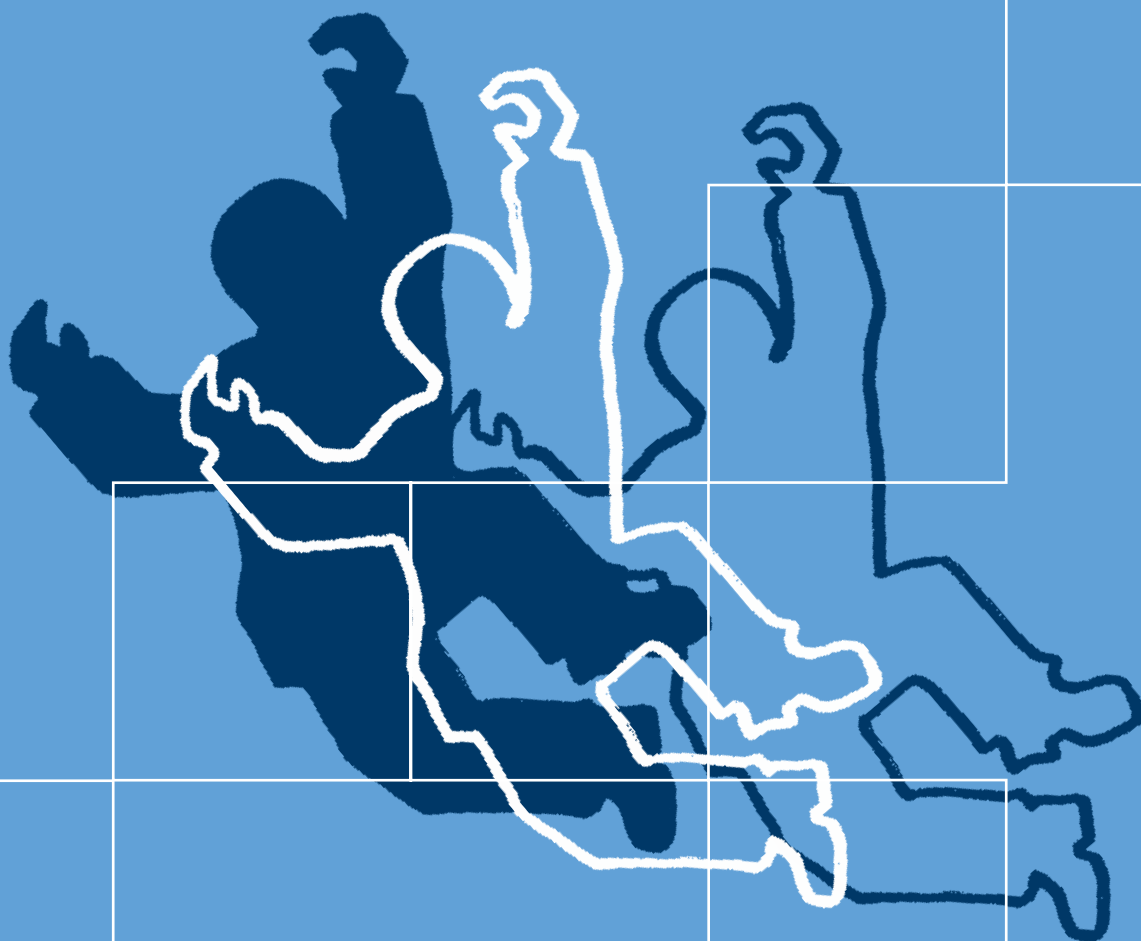

ARBEJDSRELATEREDE DØDSULYKKER

Analyse af anmeldte
arbejdsrelaterede dødsulykker
i perioden 2004 og 2007

Arbejdsrelaterede dødsulykker

Analyse af anmeldte arbejdsrelaterede
dødsulykker i perioden 2004-2007

Arbejdstilsynet, februar 2010

ISBN nr. 87-7534-594-3

Forord

Arbejdstilsynet har udarbejdet nærværende analyse, hvor arbejdsrelaterede dødsulykker sket i perioden 2004 til 2007, er blevet inddelt i ulykkestyper samt fordelt på køn, alder, branchegruppe og statsborgerskab. Der er endvidere fokus på dødsulykker sket i bygge- og anlægssektoren og i landbrugssektoren.

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Indholdsfortegnelse	5
Sammenfatning	7
Ulykkestyper	7
Køn, alder og branchegruppe.....	8
Fra branchegruppe til sektorer	8
Dødsulykker i bygge- og anlægssektoren og på byggepladser	9
Dødsulykker i landbrugssektoren og i forbindelse med landbrugsarbejde.....	9
Dødsulykker blandt udlændinge	10
1 Indledning	11
1.1 Baggrund	11
1.2 Fremgangsmåde	11
Rapportens opbygning	11
Kilder	12
2 Dødsulykker set ud fra ulykkestyper	13
Trafikuheld på offentlig vej	14
Ulykke, der involverer transport-, løfte eller hejseredskaber, samt tilbehør hertil	14
Nedstyrtning (fald til lavere niveau).....	15
Nedfald, udskridning eller kollaps af genstand eller materialer	15
Ulykke, der involverer stationære eller håndholdte maskiner.....	16
Kontakt med elektricitet.....	16
Fysisk overlast fra personer eller dyr	17
Ekspllosion eller brand	17
Fald i samme niveau	17
Drukning eller forgiftning	17
Uoplyst.....	17
3 Dødsulykker fordelt på køn, alder og branche	19
3.1 Fordeling på køn	19
3.2 Fordeling på alder	20
3.3 Fordeling på branchegruppe	22
Kontor og administration.....	23
Sektorniveau.....	24
De farligste branchegrupper og sektorer	24
Dødsulykker i bygge- og anlægssektoren og på byggepladser	24
Landbrugssektoren og landbrugsarbejde.....	25
Transportsektoren.....	26
3.3 Dødsulykker blandt udenlandske statsborgere	27
Dødsulykker blandt udlændinge fra nye EU-lande.....	27
Dødsulykker blandt udlændinge fra gamle EU-lande og EØS	28

Sammenfatning

Antallet af anmeldte arbejdsrelaterede dødsulykker til Arbejdstilsynet steg i årene fra 2004-2007 fra 44 om året til 64. I 2008 faldt antallet dog igen til 44 tilfælde. Arbejdstilsynet har analyseret alle de 223 dødsulykker, der fandt sted i perioden 2004-2007 for at belyse de umiddelbare omstændigheder bag hver ulykke.

Ulykkerne er blevet grupperet i ulykkestyper, der karakteriserer de situationer, der endte med en dødsulykke. Dødsulykkerne er også fordelt på køn, alder og branchegruppe. I analysen ses der nærmere på dødsulykker i bygge- og anlægssektoren og i landbruget, da de er de to områder, der tegner sig for flest ulykker i perioden.

Ulykkestyper

Dødsulykkerne er inddelt i ti forskellige typer. Den mest almindelige ulykkestype er ”trafikuheld på offentlig vej” med 65 tilfælde mellem 2004 og 2007. Det svarer til 29 pct. af samtlige dødsulykker i perioden. De omkomne var oftest ansat i transportsektoren (19 tilfælde). Der var dog også tilfælde i bygge- og anlægssektoren¹ og i branchegruppen *Kontor og administration* (med hver otte tilfælde).

Den næst hyppigste ulykkestype er ”ulykker, der involverer transport-, løfte eller hejseredskaber, samt tilbehør hertil” med 52 tilfælde, svarende til 23 pct. De hyppigst forekomne transportmidler eller redskaber er traktorer, gaffeltruck eller gaffelstablere, minilæssere eller bobcat, lastbiler eller anhængere hertil samt redskaber til traktorer.

Den tredje hyppigste ulykkestype er ”nedstyrtning (fald til lavere niveau)” med 45 tilfælde, svarende til ca. 20 pct. Den omkomne er oftest faldet ned fra et tag, men der er også sket flere dødsulykker ved fald fra stillads, stige eller diverse lifte.

Den fjerde hyppigste ulykkestype er den, der kaldes ”nedfald, udskridning eller kollaps af genstand eller materialer”. Der har været 28 tilfælde, svarende til 13 pct. i perioden fra 2004-2007. Den hyppigst involverede genstand er big- eller rundballer (fx halmballer), som i fem tilfælde er faldet ned over en person. Også vægge, jord, betonelementer, jernplader og træer er hver især mere end én gang væltet ned over en person og har forårsaget en dødsulykke.

Den femte hyppigste ulykkestype er ”ulykker, der involverer stationære eller håndholdte maskiner” med 14 ulykker (6 pct. af tilfældene). Her bliver personen typisk klemt i en maskine eller ramt af maskindele eller genstande, fremført af en maskine.

De sjældneste ulykkestyper er:

- Kontakt med elektricitet (fem tilfælde)
- Fysisk overlast fra personer eller dyr (fire tilfælde)
- Eksplosion eller brand (fire tilfælde)
- Fald i samme niveau (to tilfælde)
- Drukning eller forgiftning (to tilfælde)

¹ Bygge- og anlægssektoren dækker branchegrupperne *Jord, beton og belægning, Murer-, snedker- og tømrerforretninger, Isolation og installation* samt *Færdiggørelsesarbejde*, mens transportsektoren dækker branchegrupperne *Transport af gods* og *Transport af passagerer*.

Køn, alder og branchegruppe

Dødsulykker sker oftest blandt mænd. Hele 93 pct. af de omkomne er mænd.

Det skyldes formentlig, at risikoen for en dødsulykke er højere i en række af de mandsdominerede brancher og jobs. Det er ikke muligt at afgøre om en del af forklaringen er forskellige risikoadfærd mellem kønnene.

Antallet af dødsulykker stiger med alderen fra 25 og 59 år. Tendensen er den samme, selvom der korrigeres for beskæftigelsen i de forskellige aldersgrupper (incidens). For de 18-24-årige er incidensen højere end blandt de 25-39-årige og ligger på niveau med incidensen blandt de 40-49-årige. Den højere incidens blandt de unge kan skyldes manglende erfaring og instruktion, men også at de unge varetager andre arbejdsopgaver end deres ældre kollegaer, og som indebærer en højere risiko. En del af forklaringen kan også være en mere udtalt risikoadfærd blandt de unge.

Den højeste incidens ses dog blandt de 60-64-årige og den stigende incidens med alderen, når man ser bort fra de 18-24-årige, kan hænge sammen med, at ældre personer kommer alvorligere til skade end deres yngre kollegaer, hvis de kommer ud for en lignende ulykke.

Elleve af de omkomne fra 2004-2007 var under 18 år. Fem af de elleve var under 9 år. Disse ulykkestilfælde er blevet anmeldt til Arbejdstilsynet, fordi der har været et teknisk hjælpemiddel, fx en bobcat, involveret i ulykken.

De fem branchegrupper med flest dødsulykker er:

- *Landbrug* (28 tilfælde)
- *Jord, beton og belægning* (21 tilfælde)
- *Kontor og administration* (20 tilfælde)
- *Transport af gods* (20 tilfælde)
- *Murer-, snedker- og tømrerforretninger* (19 tilfælde)

Disse fem branchegrupper tegner sig tilsammen for mere end halvdelen af ulykkerne.

Fra branchegruppe til sektorer

Hvis branchegrupperne samles i sektorer, er bygge- og anlægssektoren den mest ulykkestunge med 46 tilfælde. Herefter følger landbrugssektoren, som omfatter branchegrupperne *Landbrug* og *Gartneri og skovbrug*, med 33 tilfælde, og transportsektoren med 31 tilfælde. Disse tre sektorer tegner sig også for ca. halvdelen af de anmeldte tilfælde af dødsulykker sket i perioden 2004-2007.

Hvis der korrigeres for antallet af beskæftigede har landbrugssektoren derimod den højeste risiko med gennemsnitlig ti dødsulykker per 100.000 beskæftigede per år, efterfulgt af bygge- og anlægssektoren med syv tilfælde og transportsektoren med fem tilfælde per 100.000 beskæftigede.

Ulykkestilfældene i bygge- og anlægssektoren og inden for landbruget omtales særskilt nedenfor. I transportsektoren er den hyppigste ulykkestype ”trafikuheld på offentlig vej” med 19 tilfælde efterfulgt af ”ulykker, der involverer transport-, løfte eller hejseredskaber” med ni tilfælde.

Dødsulykker i bygge- og anlægssektoren og på byggepladser

29 af de 46 dødsulykker i bygge- og anlægssektoren er sket på en byggeplads, mens de resterende er sket på virksomheden eller offentlig vej (otte tilfælde).

Det er ikke udelukkende folk fra bygge- og anlægssektoren som mister livet på en byggeplads. Også ansatte i fx *Landbrug* (tre tilfælde) og *Kontor og administration* (fire tilfælde) er omkommet i en ulykke på en byggeplads. I alt mistede 48 personer livet på en byggeplads i perioden 2004-2007. I 32 af tilfældene var der tale om personer som styrtede ned, især fra tag (13 tilfælde), stige (syv), stillads (seks) og diverse lifte (fire), mens der i ti tilfælde var tale om ”nedfald, udskridning eller kollaps af genstand eller materialer”. I tre af disse ti ulykker væltede en mur over afdøde. De andre genstande, der væltede ned over afdøde var fx dele af en carport, et betonelement eller jord.

Dødsulykker i landbrugssektoren og i forbindelse med landbrugsarbejde

Der skete 33 dødsulykker inden for landbrugssektoren fra 2004-2007. De 28 tilfælde skete inden for branchegruppen *Landbrug* og de sidste fem tilfælde skete inden for *Gartneri og skovbrug*.

Det er dog ikke kun ansatte inden for branchegruppen *Landbrug*, der omkommer i forbindelse med landbrugsarbejde. Yderligere ti personer, hvoraf de tre var ansat i *Kontor og administration*, og to inden for *Gartneri og Skovbrug*, er omkommet i forbindelse med landbrugsarbejde. Dermed kommer antallet af dødsulykker i forbindelse med landbrugsarbejde op på 38 tilfælde.

Den mest udbredte ulykkestype blandt de 38 dødsulykker i forbindelse med landbrug og landbrugsarbejde er ”ulykker, der involverer transport-, løfte eller hejseredskaber”. Dem har der været 18 af i perioden. Det redskab, som er impliceret i flest ulykker er traktorer med syv ulykker. De øvrige transportmidler, der har været involveret i dødsulykker er: minilæsser, teleskoplæsser, fodervogn, kartoffeloptager og kartoffelfrilægger.

Den næst hyppigste ulykkestype er ”nedfald, udskridning eller kollaps af genstand eller materialer” med otte ulykker. Den genstand, der har været impliceret i flest ulykker er big- eller rundballer, med fire tilfælde².

Den tredje hyppigste ulykkestype er ”nedstyrtning (fald til lavere niveau)” med seks tilfælde. Blandt disse ulykker var der i tre tilfælde tale om fald fra tag, et fald fra nogle opstabilede bigballer, et fald fra et kornloft, og et fald ned i et 90 centimer dybt hul³.

Risikoen for at blive udsat for en dødsulykke er tilsyneladende særlig høj blandt ældre personer. Ca. halvdelen af de 38 personer, som mistede livet i forbindelse med landbrug eller landbrugsarbejde, var 60 år eller derover.

² Som tidligere omtalt var der i alt tale om fem dødsulykker med big- eller rundballer og den femte skete for en ansat på en rideskole, der er en del af branchegruppen *Kultur mv.*

³ I nogle tilfælde indgår en dødsulykke både som et tilfælde, der er sket i forbindelse med landbrug, og som et ulykkestilfælde sket på en byggeplads. Et eksempel herpå kan være en landmand, som under reparationen af et ladetag falder ned.

Dødsulykker blandt udlændinge

Ca. 10 pct. af de omkomne i en dødsulykke mellem 2004 og 2007 havde et andet statsborgerskab end dansk, svarende til 22 personer ud af de i alt 223 personer, som omkom efter en arbejdsulykke. Disse personer kom fra nye EU-lande (ni personer), gamle EU-lande og EØS (seks tilfælde) og fra andre vestlige eller ikke vestlige lande (syv tilfælde).

Blandt de omkomne fra de nye EU-lande var der syv polakker, en rumæner og en slovak. De omkomne fra gamle EU-lande kom fra Spanien, Frankrig og Nederlandene, mens de omkomne fra EØS kom fra Finland, Norge og Island. Den sidste gruppe "Andre lande" indeholder to personer fra Afghanistan, en person fra USA, en fra Tyrkiet, en fra Jugoslavien, en person fra Irak og en fra Sri Lanka.

Der er ikke beregnet incidenser for forekomsten af dødsulykker i de forskellige grupper af udlændinge med henblik på sammenligning med forekomsten blandt danskere. Det skyldes, at der for perioden ikke findes præcise opgørelser af antallet af udlændinge, der arbejder i Danmark⁴. Endvidere ville usikkerheden på en sådan beregning være væsentlig på grund af det lave antal.

⁴ Analyse af stigning i anmeldte arbejdsulykker 2003-2006. Arbejdstilsynet, januar 2008.

1 Indledning

1.1 Baggrund

Antallet af anmeldte arbejdsrelaterede dødsulykker til Arbejdstilsynet steg fra 2004 med 44 tilfælde, til 64 i 2007. I 2008 faldt antallet af dødsulykker til 2004-niveauet med 44 tilfælde. Denne undersøgelse blev foretaget i 2008, da antallet af dødsulykker for 2008 var ukendt, hvorfor ulykkerne sket i 2008 ikke er medtaget i analysen. Stigningen frem til 2007 og det fortsat for højt antal dødsulykker i 2008 giver anledning til øget fokus på disse alvorlige ulykker, både fra mediernes og arbejdsmiljøaktørernes side, som efterspørger mere viden på området.

Arbejdstilsynet udarbejder årlige og kvartalsvise opgørelser af antallet af anmeldte dødsulykker på basis af oplysninger registreret i Arbejdsskaderegistret. Indholdet af registreringen gør det muligt at belyse de omkomnes køn, alder og i hvilke brancher, ulykken er sket, men ikke hvilken type ulykke, der er tale om, fx nedstyrtning eller kontakt med elektricitet.

Formålet med denne rapport er at systematisere de 223 anmeldte dødsulykker sket fra 2004 til 2007 i ulykkestyper for at give Arbejdstilsynet og andre arbejdsmiljøaktører en bedre viden om de farlige situationer og handlinger på arbejde, der fører til ulykker, så antallet af dødsulykker kan reduceres så meget som muligt i fremtiden. Viden om omstændighederne bag dødsulykker kan ligeledes anvendes til at forebygge arbejdsulykker generelt, idet mange af de omstændigheder, der fører til de alvorligste ulykker, ofte også fører til knap så alvorlige ulykker.

En ulykke, der har medført døden skal anmeldes til Arbejdstilsynet, når ulykken er sket ved arbejde for en arbejdsgiver. Dødsulykker som ikke er sket ved arbejde for en arbejdsgiver, men under brug af tekniske hjælpemidler, skal også anmeldes og pligten hertil ligger hos ejeren og brugeren af de tekniske hjælpemidler.⁵ Dette forklarer, hvorfor nogle ulykker i denne rapport er medtaget, selv om der ikke var nogen arbejdsgiverforhold, eller den tilskadekomne ”ikke var på arbejde”.

1.2 Fremgangsmåde

Rapportens opbygning

Rapporten er bygget op i to dele.

Den første del indeholder en beskrivelse og analyse af de forskellige ulykkestyper (se kapitel 2: Dødsulykker set ud fra ulykkestyper), hvor der for de ulykkestyper med flest ulykker foretages en yderligere opdeling i underkategorier af ulykkestyper. Fx indenfor nedstyrtningsulykker bliver der skelnet mellem nedstyrtning fra tag, stillads osv. Formålet med klassificering af dødsulykker i ulykkestyper er at identificere de typiske situationer eller omstændigheder, som fører til ulykker.

⁵ Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 33 af 20. januar 2003 om anmeldelse af arbejdsulykker m.v. til Arbejdstilsynet

Rapportens andel del præsenterer ulykkerne fordelt på køn, alder og branchegrupper/sektorer (se kapitel 3: Dødsulykker fordelt på køn alder og brancher). Afsnittet om branchegrupper indeholder også en karakteristik af dødsulykkerne i udvalgte branchegrupper (bygge- og anlæg og landbrug). I et sidst afsnit ses der på dødsulykkerne sket blandt udlændinge på det danske arbejdsmarked.

Ulykkerne er opgjort efter Arbejdstilsynets gruppering af brancher i 49 grupper, som er baseret på Dansk Brancheklassifikation 2003 (DB03), som blev anvendt til registrering af branche frem til og med 2007.

Kilder

Oplysninger om de i denne rapport beskrevne dødsulykker kommer fra Arbejdstilsynets Arbejdsskaderegister, for så vidt angår oplysninger om ulykkesdato, branchegruppe, alder, køn, ulykkessted. Til inddeling af dødsulykker i ulykkestyper er rapporter fra politiet, Arbejdstilsynet, Sikkerhedsstyrelsen med flere blevet gennemgået.

2 Dødsulykker set ud fra ulykkestyper

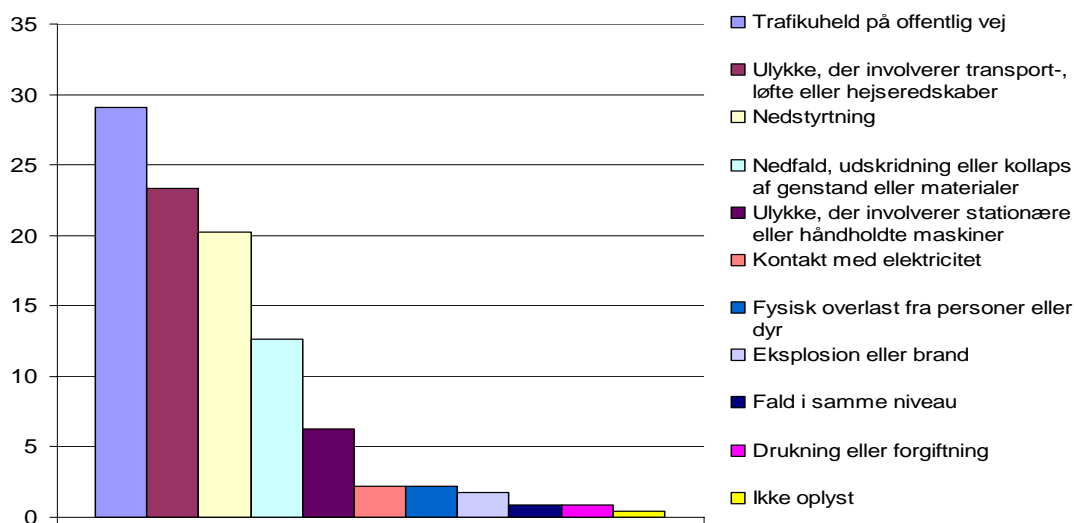
Rapportens kategorisering af dødsulykker i ulykkestyper tager udgangspunkt i kategorier anvendt i rapporten Fremtidens arbejdsmiljø⁶, hvor ulykkesrisici på arbejde opdeles i 17 risici, og en videre bearbejdning af disse. Kategoriseringen er konstrueret ud fra dødsulykkerne sket mellem 2004 og 2007, således at kun de kategorier, som har ført til mindst en dødsulykke, fremgår. Dette har resulteret i 10 ulykkestyper, hvor skadelidte er omkommet som følge af enten:

1. Nedstyrtning (fald til lavere niveau)
2. Fald i samme niveau
3. Nedfald, udskridning eller kollaps af genstand eller materialer
4. Ulykke, der involverer transport-, løfte eller hejseredskaber, samt tilbehør hertil
5. Ulykke, der involverer stationære eller håndholdte maskiner
6. Trafikuheld på offentlig vej
7. Kontakt med elektricitet
8. Eksplosion eller brand
9. Drukning eller forgiftning
10. Fysisk overlast fra personer eller dyr

De 10 kategorier er defineret med forskellige synsvinkler, således at man i ulykkestype 1, 2, 3, 8 og 10 betragter dødsulykker ud fra den hændelse, der førte til skaden, mens man i ulykkestyper 4 og 5 definerer typen ud fra de involverede tekniske hjælpemidler. I ulykkestype 6 hviler klassifikation på et geografisk niveau, dvs. hvor dødsulykken skete. I de to resterende grupper klassificeres ulykkerne efter måden, de omkomne kom til skade på (type 7 og 9).

Ud fra denne klassifikation kan de 223 anmeldte dødsulykker sket i perioden 2004-2007 fordeles som vist i nedenstående diagram.

Diagram 2.1: Fordeling på ulykkestype (procent) af anmeldte dødsulykker sket mellem 2004 og 2007

⁶ Fremtidens arbejdsmiljø, Arbejdstilsynet, april 2005

Nedenfor beskrives de forskellige ulykkestyper, fra den hyppigste til den mest sjældne type.

Trafikuheld på offentlig vej

Denne ulykkestype omfatter de ulykker, hvor tilskadekomne er omkommet i forbindelse med færdsel på offentlig vej, enten i forbindelse med anvendelsen af et køretøj eller i forbindelse med at skadelidte færdes til fods i trafikken. Ved offentlig vej forstås en vej, som ikke er afgrænset til en særlig kreds af personer, men hvor alle har ret til at færdes.

I alt 65 personer er omkommet i et færdselsuheld i forbindelse med deres arbejde, svarende til ca. 29 pct. af alle tilfælde i perioden 2004-2007.

Transportsektoren, det vil sige branchegrupperne *Transport af gods* og *Transport af passagerer* står for 19 af de i alt 65 trafikuheld, efterfulgt af branchegruppen *Kontor og administration* og bygge- og anlægssektoren med otte ulykker hver. De resterende ulykker fordeler sig mellem mange branchegrupper, hvor der skete mellem en og tre ulykker.

25 af de i alt 65 ulykker er sket, mens de omkomne, og ikke modparten, kørte enten i lastbil, varevogn eller traktor. Lastbiler alene er involveret i 26 ulykker, dvs. hvor en lastbil enten blev kørt af den tilskadekomne eller af modparten.

I 18 tilfælde kørte de omkomne i personbil. I tre tilfælde er der tale om personer, der færdedes til fods eller opholdt sig på vejen, og som blev kørt ned. I 12 tilfælde er der tale om ulykker, hvor tilskadekomne anvendte tohjulede køretøjer som cykel, knallert eller motorcykel. I 10 foreligger der ikke oplysninger om hvilke køretøj blev anvendt eller om afdøde færdedes til fods.

Ud af de i alt 65 færdselsuheld er 15 sket i kryds og 10 er sket ved frontal sammenstød andre steder end i kryds. For de resterende tilfælde var tale om andre færdselsuheldssituationer eller om sager, hvor hændelsen ikke var oplyst.

Ulykke, der involverer transport-, løfte eller hejseredskaber, samt tilbehør hertil

Denne ulykkestype omfatter de ulykker, hvor personer har mistet livet i forbindelse med anvendelsen af de ovenfor nævnte redskabstyper.

I alt 52 personer er omkommet i forbindelse med ulykker, der involverer disse typer redskaber, svarende til ca. 23 pct. af alle tilfældene. Den branchegruppe, hvor der er sket flest af den type ulykker, er landbrug med 15 tilfælde, efterfulgt af transportsektoren, der omfatter både branchegruppe *Transport af gods* og *Transport af passagerer*, med ni tilfælde, og Bygge- og anlægssektoren, der omfatter branchegrupperne *Jord, beton og belægning*, *Murer-, snedker- og tømrerforretninger*, *Færdiggørelsesarbejde* og *Isolation og installation*, med fem dødsulykker.

De redskaber, der er involveret flest gange er traktorer med 10 ulykker, gaffeltruck og gaffelstablere med seks ulykker, minilæssere og bobcat med ligeledes seks tilfælde, lastbiler/anhængere til lastbiler med fem ulykker og redskaber til traktorer med fem ulykker.

En gennemgang af hændelsesforløbene viser, at den hyppigste måde at komme til skade på er ved at blive fastklemmt i forbindelse med brugen af et transportredskab i bred forstand: Traktor, landbrugsmaskine, lastbil, truck mfl. Der er i alt 18 tilfælde af fastklemning. De forskellige måde at blive fastklemmt på, er forskellige ulykkerne i mellem og afhængige af de tekniske hjælpemidler og kan derfor ikke klassificeres. Der er dog fire ulykker, hvor personen bliver klemmt under redskabets læs i forbindelse med aflæsning.

Den næst hyppigste måde at komme til skade på er ”påkørsel” med 13 tilfælde, efterfulgt af ”redskab væltede over afdøde” med ni tilfælde, hvoraf fire ulykker involverede traktorer, der væltede.

Nedstyrtning (fald til lavere niveau)

Denne gruppe består af de 45 dødsulykker, hvor skadelidte er faldet til et lavere niveau, svarende til ca. 20 pct. af alle tilfældene.

Nedstyrtningsulykker er hovedsageligt sket i bygge- og anlægssektoren med 21 tilfælde, efterfulgt af branchegruppen *Landbrug og Kontor og administration* med fire tilfælde hver. De resterende tilfælde er fordelt i mange forskellige branchegrupper.

Ud af de 45 dødsulykker med nedstyrtning er 12 sket fra tag, syv fra stillads, syv fra stige og seks fra diverse lifte. I de andre tilfælde er personerne faldet fra trapper (to tilfælde), og store tanke (to tilfælde). I de resterende tilfælde er der tale om fald fra lastbilanhænger, kran, altan mfl.

19 ud af de 45 fald er sket fra en højde under fire meter. Gennemsnitsalder på dem, der er faldet fra en højde under fire meter er 56 år, mens den er 46 for de andre. Det skyldes at, der blandt dem, der er faldet fra under fire meter er fem personer mellem 65 og 76 år, som trækker gennemsnittet op. Fire af disse fem ældre omkomne var pensionerede og udførte ikke arbejde for en arbejdsgiver, men ulykken skete under brug af et teknisk hjælpemiddel

Nedfald, udskridning eller kollaps af genstand eller materialer

Til denne kategori hører de ulykker, hvor genstande af forskellig art er faldet eller væltet ned over de tilskadekomne. Denne ulykkestype omfatter ligeledes ulykkestilfælde, hvor konstruktioner er kollapsede eller hvor jord eller andet materiale er skredet ud over personen.

Ud af de i alt 28 ulykker, som hører til denne kategori er ni af dem sket i bygge- og anlægssektoren, mens fire er sket i branchegruppen *Landbrug*. De resterende tilfælde er fordelt mellem mange brancher.

De genstande eller materialer, som er involveret i de 28 ulykker er meget forskellige. Den hyppigste genstand, der har ført til ulykker er big- eller rundballer, som er skyld i fem dødsulykker. Den næst hyppigste involverede genstand er betonelementer med fire

dødsulykker, efterfulgt af vægge eller mure, som væltede, med tre dødsulykker. Jord, der skred ud, jernplader og træer, der væltede, har forårsaget to dødsulykker hver. Andre genstande, såsom træbjælker, spånere og paller har forårsaget en ulykke hver. Ud af de fem dødsulykker med big- eller rundballer er tre registreret i branchegruppen *Landbrug*, mens de to andre er registreret i andre branchegrupper.

De involverede ”genstande” i de ni dødsulykkerne sket i bygge- og anlægssektoren er jord som skrider ud, mur der kollapser, jernplader, der vælter og betonelementer og træbjælker, der falder ned over afdøde.

I de fire ulykker registreret i *Landbrug* under denne ulykkestype er de involverede genstande en klovbeskæringsboks i et tilfælde og som nævnt før, big- eller rundballer i de resterende tilfælde.

Ulykke, der involverer stationære eller håndholdte maskiner

I denne gruppe er personerne omkommet ved at ”komme i kontakt” med en maskine eller maskindel.

Der er sket 14 dødsulykker af den type i 11 forskellige branchegrupper.

Den hyppigste måde at ”komme i kontakt” med noget skadevoldende er at blive fastklemmt i en maskine eller mellem maskindele (ni ulykker). Den næst hyppigste måde er at blive ramt af en maskine eller en genstand fremført eller kommende fra en stationær, eller håndholdt maskine (fem ulykker). Ved ”genstand” forstås eksempelvis en grisekrop ophængt på et transportbånd, en vandstråle fra en højtrykslans eller et stålrør, der slog ud af en drejebænk.

I fire tilfælde af fastklemning er der tale om personer, der kom ind i en større stationær maskine eller anlæg, som var stoppet med henblik på inspektion eller reparation, og hvor maskinen gik i gang ved en betjeningsfejl.

Kontakt med elektricitet

Der er sket fem ulykker, hvor ulykken blev forårsaget af kontakt med elektricitet. To af de fem er sket i branchegruppe *Isolation og installation*, en er sket i branchegruppe *El- og varmforsyning*, mens de andre er sket i branchegruppe *Engroshandel* og *Jord, beton og belægning*.

Der er, for de ulykker sket i branchegruppen *Isolation og installation*, tale om personer, som udførte elektrikerarbejde, mens der i branchegruppe *Jord, beton og belægning* er tale om kabelmontørarbejde og i branchegruppe *El- og varmforsyning* om teknikerarbejde.

I fire af de fem ulykker var personerne i gang med at inspicere el-skab eller transformerstation og kom under dette arbejde i kontakt med strømførende dele. I det sidste tilfælde, som skete inden for *Engroshandel* skete ulykken, da afdøde opholdt sig på en maskine, som der var overgang i. Afdøde var en chauffør, som ville hjælpe sin driftsleder med en opgave på virksomheden, som ikke havde med el-arbejde at gøre.

Fysisk overlast fra personer eller dyr

Der er sket fire ulykker, hvor døden indtraf som følge af voldelige handlinger fra personer, og én som følge af fysisk overlast fra dyr (kvie) i landbruget.

De fire ulykker med voldelige handlinger er sket i fire forskellige branchegrupper: *Rengøringsvirksomheder, vaskerier, renserier, Transport af passagerer, Hjemmepleje og døgninstitutioner mv. for voksne* og *Militær og politi mv.* I ulykken sket i *Rengøringsvirksomheder, vaskerier, renserier* blev en rengøringsmedarbejder på et slagteri slået med en kødkrog af en kollega. I ulykken sket i *Transport af passagerer* blev en taxachauffør stukket ned af en kunde. I branchegruppe *Hjemmepleje og døgninstitutioner mv. for voksne* blev en sundhedsassistent udsat for vold af en beboer i et kommunalt bocenter og i ulykken sket i *Militær og politi mv.* blev en vagt skudt ned på et skattekontor.

Ekspllosion eller brand

Der er sket fire ulykker, hvor en eksplosion eller brand indgik i ulykkeshændelsen.

Der er tale om to ulykker med eksplosion. Den ene efter en brand i en fyrværkerifabrik og den anden som følge af hexandamp i en fabrik, der producerede vegetabilsk olie. De to eksplosioner er henholdsvis registreret i branchegrupperne *Kontor og administration* og *Konserves og drikkevarer*.

De to andre ulykker er sket i forbindelse med brand. Den ene på en fabrik, der forarbejdede flamingo, og den anden på en mark i forbindelse med afbrænding af halm. De to ulykker er registreret i henholdsvis branchegrupperne *Plast, gummi og mineralolie* og *Landbrug*.

Fald i samme niveau

Denne ulykkestype omfatter to tilfælde, hvor de omkomne er faldet til samme niveau som de befandt sig på umiddelbart før faldet. Den ene ulykke er sket i branchegruppe *Kontor og administration* og den anden i branchegruppe *Maskinindustri*. I de to ulykker er de omkomne faldet på grund af ujævnheder, rod eller materiale, der ligger på gulvet eller jorden. Døden indtraf i begge tilfælde efter de slog hovedet i forbindelse med faldet.

Drukning eller forgiftning

Der er sket to dødsulykker af denne type, hvor den ene ulykke er sket i branchegruppe *Plast, gummi og mineralolie* og den anden i branchegruppe *Landbrug*. Der er i det ene tilfælde tale om forgiftning med dampe fra triklorætylen, og i det andet om drukning i en gylletank.

Uoplyst

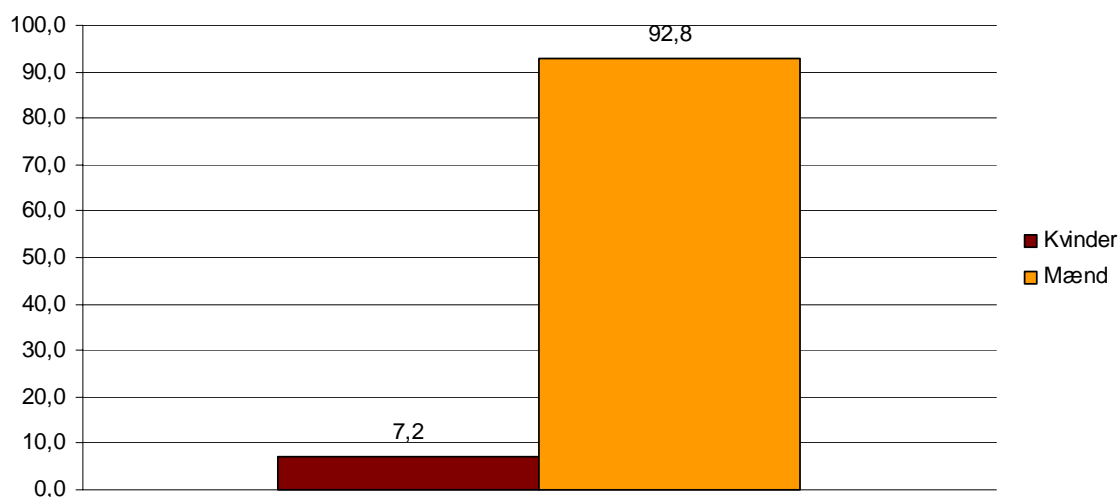
En dødsulykke kunne ikke placeres i kategorierne ovenfor grundet manglende information.

3 Dødsulykker fordelt på køn, alder og branche

3.1 Fordeling på køn

Ud af de 223 dødsulykker, som Arbejdstilsynet har registreret i perioden fra 2004 til 2007, er 207 sket for mænd og 16 for kvinder. At mænd er overrepræsenteret skyldes ikke nødvendigvis, at de generelt tager flere chancer, og at kvinder er mere forsigtige. Mange dødsulykker er sket i erhverv, hvor mænd er overrepræsenterede. En kønsfordeling af beskæftigede i jobgrupper viser, at andelen af mænd i jobgrupper som fx tømrer og snedker, bygningsarbejder og lastbilchauffør, mekaniker mfl., ligger over 80 pct. Ser man på kønsfordeling af beskæftigede på brancher, sker der ligeledes flest ulykker i de branchegrupper eller sektorer, hvor mænd er mest overrepræsenterede⁷.

Diagram 3.1: Fordeling på køn (procent) af anmeldte dødsulykker sket mellem 2004 og 2007

Grundet det lave antal dødsulykker sket for kvinder skelnes der i den videre analyse ikke mellem dødsulykker sket blandt henholdsvis mænd og kvinder. Alle tilfælde bliver behandlet under et uanset køn. Det skal her bemærkes, at ser man på ulykkestyper er det dog interessant at bemærke, at halvdelen af de 16 ulykker, hvor de tilskadekomne er kvinder, er sket i trafikken. Denne andel er større end andelen af trafikulykker i det samlede antal dødsulykker, som er knap 30 pct.

Ser man på branchefordeling er fire af de 16 ulykker blandt kvinder sket i branchegruppen *Landbrug*, efterfulgt af tre ulykker i branchegruppen *Kontor og administration* og to i branchegruppen *Dag- og døgninstitutioner for børn og unge*.

⁷ Arbejds miljø i Danmark 2005 - et overblik fra den Nationale arbejdsmiljøkohorte, side 42-43; Arbejds miljøinstituttet, 2005

3.2 Fordeling på alder

Fordeling af antallet af dødsulykker på aldersgrupper viser, at de fleste dødsulykker er sket for personer mellem 30 og 59 år, og at der er en stigende tendens med alderen.

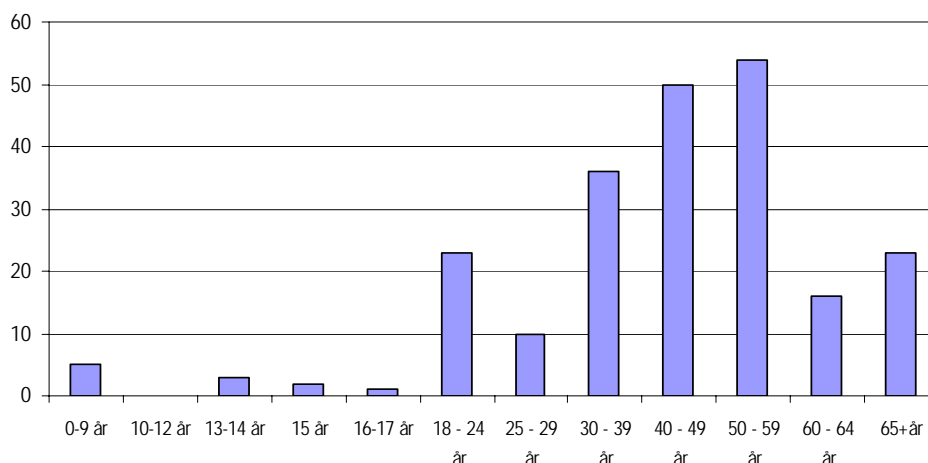
Derudover ses det af diagram 3.2, at der figurerer dødsulykker sket for børn og unge i Arbejdstilsynets statistik over anmeldte arbejdsulykker. Der kan være flere grunde hertil. I nogle tilfælde er der, som for alle andre anmeldte arbejdsulykker, tale om, at den unge kommer ud for en ulykke på sit job. Der er altså tale om et ansættelsesforhold, hvorfor ulykken er anmeldelsespligtig. I andre tilfælde sker ulykker under anvendelse af et såkaldt ”teknisk hjælpemiddel”. I disse tilfælde er ulykkerne anmeldelsespligtige uanset, om der er tale om et ansættelsesforhold. Et teknisk hjælpemiddel kan eksempelvis være en maskine, fx plæneklipper, eller et transportmiddel, fx en traktor. Dette er den primære årsag til, at der i statistikken er ulykker, der vedrører ganske små børn.

Der er sket 11 dødsulykker blandt børn og unge under 18 år, hvoraf fem ulykker er sket for børn under 9 år. De fem dødsulykker, der ramte de yngste børn er sket enten ved at børnene blev påkørt eller ramt af et transportmiddel. De involverede transportmidler er traktorer i to tilfælde, en bobcat, en minilæsser og en transportramme. To af de fem ulykker er sket i *Landbrug*, én er sket i *Maskinindustri*, mens branchegruppe er uoplyst for de to sidste.

For de øvrige tilfælde over 12 år er der tale om ulykker, hvor den tilskadedekomne var på arbejde, fx en ”fejepige” og et avisbud, men også om dødsulykke sket i forbindelse med brug af et teknisk hjælpemiddel.

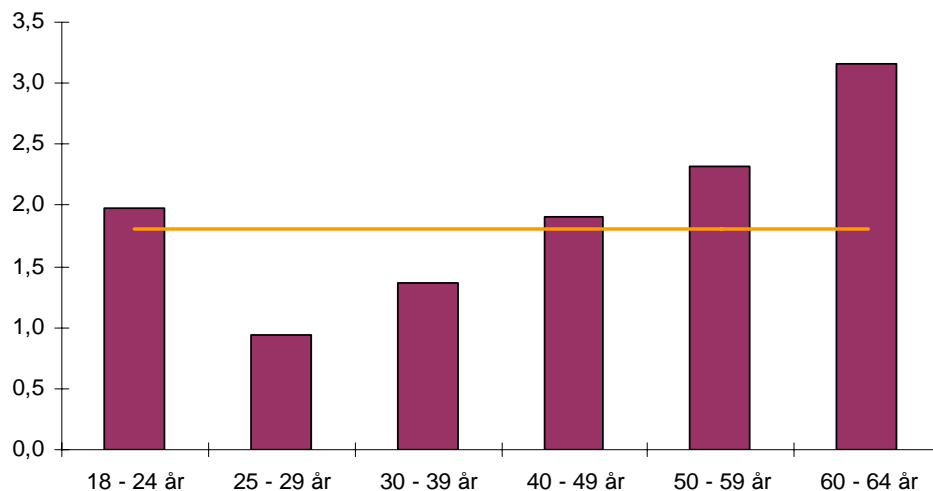
I alt har fire af de 11 børn og unge mistet livet i branchegruppen *Landbrug*, mens de øvrige syv dødsulykker er sket i forskellige branchegrupper.

Diagram 3.2: Antal dødsulykker anmeldt til Arbejdstilsynet 2004-2007 fordelt på aldersgrupper

De forskellige aldersgrupper omfatter ikke det samme antal beskæftigede, og endvidere er aldersspændet forskelligt mellem aldersgrupperne. Det er derfor nødvendigt at beregne forholdet mellem antallet af dødsulykker og antal beskæftigede pr. år (incidens) for at belyse risikoen for en dødsulykke afhængigt af alder.

Diagram 3.3: Antal dødsulykker anmeldt til Arbejdstilsynet per 100.000 beskæftigede sket i 2004-2007 fordelt på aldersgrupper

Ser man i første omgang bort fra de 18-24-årige ses en stigende incidens med alderen for aldersgrupper mellem 25 og 64 år. For de 18-24-årige ses en incidens på 2,0 dødsulykker per 100.000 beskæftigede, der ligger lidt over gennemsnittet for alle aldersgrupper, som ligger på 1,8 (orange linje på diagram 3.3), og som er sammenlignelig med incidensen for de 40-49-årige med ca. to dødsulykker per 100.000 beskæftigede pr. år i perioden. At incidensen for dødsulykker blandt de 18-24-årige er relativt høj i forhold til de andre yngre aldersgrupper kan skyldes manglende erfaring og instruktion, men også at de unge varetager andre arbejdsopgaver end de ældre arbejdstagere, som kan indebære en højere risiko for ulykker. Det kan heller ikke udelukkes, at den højere risiko blandt de unge arbejdstagere delvis skyldes en højere grad af risikotagning.

Stigning i incidens med alderen hænger delvis sammen med at ældre personer kommer alvorligere til skade end yngre, når de bliver udsat for en lignende ulykke. Der henvises til tidligere afsnit om ulykkestypen ”nedstyrtning”, hvor der blandt dem, der falder fra under fire meter, er relativt mange ældre. Med andre ord har man tilsyneladende en ringere chance for at overleve et fald fra en bestemt højde jo ældre man er. En sådan sammenhæng mellem alder og alvorlighed af skader kan også ses af, at incidensen for arbejdsulykker, der har medført varigt mén, stiger op til 59 år⁸.

Til opgørelsen af incidenser skal det bemærkes, at der ikke er beregnet incidenser for personer under 18 år og over 64 år. For de unge skyldes det den usikkerhed, der er tilknyttet data om antal beskæftigede. Endvidere skyldes det, at det især er blandt personer under 13 år og over 65 år, der er anmeldt tilfælde af dødsulykker, som ikke er sket i forbindelse med et arbejde for en arbejdsgiver, men hvor der har været involveret et teknisk hjælpemiddel. For disse aldersgrupper giver det derfor ikke mening at beregne incidenser.

⁸ Se side 27 i Overvågningsrapport 2007, Arbejdstilsynet, februar 2008

3.3 Fordeling på branchegruppe

I tabellen nedenfor vises antallet af dødsulykker i de forskellige branchegrupper sorteret efter faldende antal tilfælde. I 38 ud af 49 branchegrupper er der i perioden 2004-2007 anmeldt mindst en dødsulykke.

Tabel 3.1: Antal anmeldte dødsulykker sket mellem 2004 og 2007 fordelt på branchegrupper (49), sorteret efter faldende antal ulykker

Branchegruppe	Antal anmeldte dødsulykker
42 Landbrug	28
09 Jord, beton og belægning	21
27 Kontor og administration	20
16 Transport af gods	20
10 Murer-, snedker- og tømrerforretninger	19
99 Uoplyst	16
17 Transport af passagerer	11
15 Engroshandel	9
06 Maskindustri	7
43 Gartneri og skovbrug	5
36 Kultur mv.	5
32 Rengøringsvirk., vaskerier, renserier	5
12 Isolation og installation	5
05 Jern- og metalvareindustri	5
28 Butikker	4
35 Hotel og restauration	3
34 Militær og politi mv.	3
25 Tunge råmaterialer og halvfabrikata	3
21 Plast, gummi og mineralolie	3
20 Træ- og møbelindustri	3
02 Fremstilling af transportmidler	3
46 Dag- og døgninst. for børn og unge	2
45 Hjemmepleje og døgninst. mv. for voksne	2
39 Konserver og drikkevarer	2
22 Sten, ler og glas	2
13 Trykkerier og udgivervirksomheder	2
08 Autobranchen	2
01 Metal-, stålværker og støberier	2
49 Fiskeri mv.	1
47 Prakt. læger, tandlæger, fysioterap. mv.	1
41 Mejeriprodukter og margarine	1
40 Brød, tobak, chokolade og sukkervarer	1
38 Fjerkræslagterier, fiske- og foderfabr.	1
37 Svine- og kreaturslagterier	1
33 Telekommunikation	1
31 Personlig pleje og anden service	1
30 Vandforsyn., kloak, lossepl., forbrænd.	1
11 Færdiggørelsesarbejde	1
04 El- og varmeforsyning	1
I alt	223

De fem branchegrupper, hvor der er sket flest dødsulykker tegner sig for ca. 50 pct. af samtlige anmeldte dødsulykker sket mellem 2004 og 2007 (se tabel 1 ovenfor). Det drejer sig om:

- *Landbrug*
- *Jord, beton og belægning*
- *Kontor og administration*
- *Transport af gods*
- *Murer-, snedker- og tømrerforretninger*

Landbrug er den branchegruppe, hvor der er sket flest dødsulykker med 28 tilfælde, efterfulgt af branchegruppe *Jord, beton og belægning* med 21 tilfælde, *Kontor og administration*, med 20 tilfælde, *Transport af gods* med ligeledes 20 ulykker og branchegruppe *Murer-snedker og tømrerforretninger* med 19 ulykker.

Dødsulykker sket i bygge- og anlægssektoren og i landbruget karakteriseres nærmere i særlige afsnit på side 18-19.

Kontor og administration

Det høje antal dødsulykker indenfor *Kontor og administration* hænger sammen med at denne branchegruppe har det største antal beskæftigede. Det skal bemærkes, at ingen af ulykkerne registreret under *Kontor og administration* skete direkte i forbindelse med kontor- eller administrativt arbejde:

- Otte ulykker var trafikulykker
- Fire skete på en byggeplads
- Tre var landbrugsulykker
- En ulykke foregik i forbindelse med brandbekæmpelse
- En skete på en kaj, hvor afdøde blev kørt ned af en truck,
- En skete på en oplagsplads, hvor en mand blev fastklemt mellem en truck og en anhænger
- En foregik på en virksomhed, hvor en metalpresse væltede over en håndværker
- En ulykke var uoplyst

Enkelte omkomne havde dog et kontorarbejde, men mistede livet i trafikuheld.

Den hyppigste ulykkestype inden for *Kontor og administration*, er "trafikuheld på offentlig vej" med otte ulykker. Den næst hyppigste ulykkestype er "nedstyrtning (fald til lavere niveau)" med fire ulykker, efterfulgt af ulykkestypen "ulykke, der involverer transport-, løfte eller hejseredskaber" med tre ulykker. De mindst hyppige ulykkestyper er "nedfald, udskridning eller kollaps af genstand eller materialer" med to tilfælde, og "fald i samme niveau" samt "eksplosion eller brand" med en ulykke hver.

Sektorniveau

Ser man på sektorniveau i stedet for branchegruppeniveau er det bygge- og anlægssektoren⁹, som er den mest ulykkestunge med 46 dødsulykker, efterfulgt af landbrugssektoren (det ”grønne område”), som omfatter branchegrupperne *Landbrug* og *Gartneri og skovbrug*, med 33 dødsulykker, og af transportsektoren, som omfatter branchegruppe *Transport af gods* og *Transport af passagerer*, hvor der er sket 31 dødsulykker. Nedenfor gives en oversigt over antal dødsulykker på sektorniveauet og for de enkelte branchegrupper i hver sektor.

Tabel 3.2: Oversigt over antal dødsulykker set ud fra sektorniveauet

Sektor	Branchegruppe (Antal dødsulykker)	Antal dødsulykker i alt
Bygge- og anlæg	- Jord, beton og belægning (21) - Murer-, snedker- og tømrerforretninger (19) - Isolation og installation (5) - Færdiggørelsesarbejde (1)	46
Landbrug (det grønne område)	- Landbrug (28) - Gartneri og skovbrug (5)	33
Transport	- Transport af gods (20) - Transport af passagerer (11)	31

De farligste branchegrupper og sektorer

Efter beregning af ulykkesincidensen, det vil sige når antallet af dødsulykker korrigeres for beskæftigelsen for de mest ulykkestunge branchegrupper ses det, at det grønne område, dvs. branchegrupperne *Landbrug* og *Gartneri og skovbrug*, er det farligste område at arbejde i.

Incidensen for det grønne område ligger på knap 10 dødsulykker per 100.000 beskæftigede pr. år i perioden (incidensen for *Landbrug* alene ligger på 11). Den næst farligste sektor er bygge- og anlægssektoren med syv tilfælde, mens incidensen ligger på 5 i transportsektoren og 1 i branchegruppe *Kontor og administration*.

Beregning af incidenser viser blandt andet, at ansatte i branchegruppe *Kontor og administration* har en forholdsvis lav risiko for at blive udsat for en dødsulykke, selv om branchegruppen hører til blandt de mest ulykkestunge.

Dødsulykker i bygge- og anlægssektoren og på byggepladser

I dette afsnit ses der både på dødsulykker registreret i bygge- og anlægssektoren og på dødsulykker sket på byggepladser, uanset hvilken branchegruppe, dødsulykker er registreret i.

Mellem 2004 og 2007 er der sket 46 dødsulykker i denne sektor, hvoraf 40 alene i branchegrupperne *Jord, beton og belægning* og *Murer-, snedker- og tømrerforretninger*.

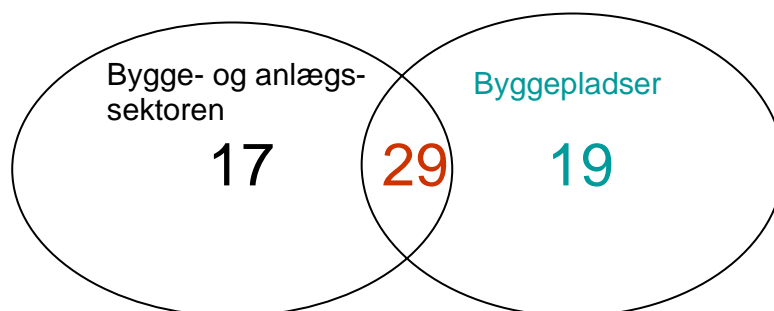
Den hyppigste ulykkestype indenfor sektoren er ”nedstyrtning (fald til lavere niveau)” med 21 tilfælde. Den næst hyppigste form for ulykker er ”nedfald, udskridning eller kollaps af

⁹ Dvs. branchegrupperne *Jord, beton og belægning*, *Murer-, snedker- og tømrerforretninger*, *Færdiggørelsesarbejde* og *Isolation og installation*

genstand eller materialer” med ni tilfælde. Den tredje hyppigste ulykkesgruppe er ”trafikuheld på offentlig vej” med otte tilfælde. De mindst hyppige ulykkestyper er ”ulykker, der involverer transport-, løfte eller hejseredskaber” med fem tilfælde og ”kontakt med elektricitet” med tre tilfælde.

Når der ses på ulykker sket i bygge- og anlægssektoren er det med hensyn til forebyggelse vigtigt at vide om en ulykke er sket på en byggeplads eller ej. 29 ulykker ud af de 46 skete på en byggeplads (se figur 3.1 nedenfor), mens de andre skete fx og som nævnt på offentlige veje eller på virksomheden (fire ulykker).

Figur 3.1: Antal anmeldte dødsulykker sket i perioden 2004-2007 i bygge- og anlægssektoren, på byggepladser og på byggepladser i bygge- og anlægssektoren

Alle ulykker på byggepladser skete ikke blandt ansatte i bygge- og anlægssektoren. På byggepladser skete der i alt 48 ulykker, hvoraf blandt andre tre var registreret i branchegruppe *Landbrug* og tre i branchegruppe *Kontor og administration* og to i branchegruppe *Rengøringsvirksomheder, vaskerier, renserier*.

Ser man på samtlige 48 ulykker sket på byggepladser er et overvældende flertal af dødsulykkerne nedstyrtningssulykker (32 tilfælde). Blandt disse nedstyrtningssulykker er der 13 fald fra tag, syv fra stige, seks fra stilladser og fire fra diverse lifte. Den næst hyppigste form for ulykker på byggepladser er ”nedfald, udskridning eller kollaps af genstand eller materialer” med ti tilfælde, hvoraf der i tre tilfælde er væltet en mur over afdøde. De andre genstande, der er faldet eller væltet ned over afdøde er en metalplade, en bro, et betonelement, en træbjælke, en carport og noget jord, der skrider ud. Den tredje hyppigste ulykkestype er ”ulykker, der involverer transport-, løfte eller hejseredskaber” (tre tilfælde). På byggepladser er der endvidere et tilfælde af ”fald i samme niveau”, en ”ulykke, der involverer stationære eller håndholdte maskiner” og et tilfælde af ”kontakt med elektricitet”.

Landbrugssektoren og landbrugsarbejde

Der er sket 33 dødsulykker inden for landbrugssektoren fra 2004 til 2007. De 28 tilfælde skete inden for branchegruppen *Landbrug* og de sidste fem tilfælde skete inden for *Gartneri og skovbrug*.

Der er inden for landbruget personer, som har mistet livet i forbindelse med landbrugsarbejde, men hvis ansættelse af administrative årsager er registreret i andre branchegrupper end landbruget. Antallet af dødsulykker sket i forbindelse med landbrugsarbejde er således højere end ovennævnte 28 tilfælde og ligger på 38. Af de ti ulykker sket i forbindelse med et landbrug, men registreret i andre branchegrupper end i *Landbrug* er tre ulykker registreret i

branchegruppen *Kontor og administration*, mens to er registreret i branchegruppen *Gartneri og skovbrug*. Tre ulykker er registreret i branchegrupperne *Autobranschen, Engroshandel og Hotel og restauration*, mens branchegruppen for de to sidste ulykker er uoplyst.

En gennemgang af samtlige 38 ulykker sket i forbindelse med landbrugsarbejde viser, at den mest udbredte ulykkestype er ”ulykke, der involverer transport-, løfte eller hejseredskaber” med 18 tilfælde. Den næst hyppigste ulykkestype er ”nedfald, udskridning eller kollaps af genstand eller materialer” med otte ulykker, efterfulgt af ” nedstyrtning (fald til lavere niveau)” med seks tilfælde. Andre ulykkestyper er repræsenteret med et eller to tilfælde. Blandt de sjældne ulykkestyper er der ”kun” et tilfælde af ”fysisk overlast fra personer eller dyr”, hvor en person er blevet trampet ned af en kvie, og det på trods af, at ”arbejde med dyr” er en af de hyppigste årsager til ulykker i landbruget¹⁰

Det redskab, som er impliceret i flest ulykker er traktorer med syv ulykker, hvoraf en af dem er et trafikuheld på offentlig vej. I forbindelse med traktorulykker er enten sket det, at traktoren er væltet over føreren (tre ulykker) eller at nogen, enten chauffør, som faldt ud af traktoren, eller en anden person, er blevet påkørt. Udover traktorer er de implicerede maskiner eller køretøjer minilæssere, teleskoplæssere, fodervogn, kartoffeloptager og kartoffelfrilægger.

Blandt de seks nedstyrtningsulykker er der i tre tilfælde tale om fald fra tag, et fra nogle opstabilede bigballer, et fra et kornloft og et er et fald ned i et 90 centimer dybt hul.

Fire personer har under landbrugsarbejde mistet livet i forbindelse med håndtering af bigballer eller rundballer. I alt er der som tidligere nævnt sket fem ulykker med big- eller rundballer, som er væltet ned over personer, hvor den femte er sket på en rideskole (*Kultur mv.*)

Ser man på aldersfordelingen tyder den på, at de ældre er særligt ramt, idet ca. halvdelen af de 38 dødsulykker sker for personer på 60 år eller derover.

Blandt de 38 ulykker sket i forbindelse med landbrugsarbejde er 17 af de tilskadekomne selvstændige, og fire er lønmodtagere. De andre er enten medhjælpende ægtefælle, familiemedlem, ulønnet medhjælp eller pensionist.

Transportsektoren

Den hyppigste ulykkestype blandt ulykker sket i transportsektoren er, ikke overraskende, ”trafikuheld på offentlig vej” med 19 tilfælde.

Den næst hyppigste ulykkestype i transportsektoren er ”ulykke, der involverer transport-, løfte eller hejseredskaber” med ni tilfælde. Blandt denne type ulykker er der i fem ulykker involveret en lastbil. I den ene ulykke bliver personen fastklemmt mellem lastbilen og en læsserampe. I en anden bliver personen fastklemmt mellem lastbilens venstre side og nogle opstabilede belægningssten. I en tredje vælter en maskine fra lastbilens sættevogn ned over afdøde. I en fjerde vælter lastbilen under tipning af ladet, mens personen sidder i kabinen. I den sidste ulykke, hvor en lastbil er involveret bliver personen dræbt under reparation af lastbilen.

¹⁰ Landbrugsulykker i Danmark – 1998-2006; Arbejdsmedicinsk klinik, Regionshospitalet, Herning, 2009

Det bemærkes, at for samtlige dødsulykker sket i transportsektoren er en lastbil impliceret i mindst 16 tilfælde. "Mindst", fordi det for flere trafikulykker ikke vides hvilket køretøj, der blev anvendt. De andre køretøjer eller redskaber involveret i ulykker sket i transportsektoren er biler eller hyrevogn (i mindst fem ulykker), varevogn (mindst to ulykker) og busser (fire ulykker). Her nævnes kun de køretøjer, der bliver impliceret i mere end en ulykke.

3.3 Dødsulykker blandt udenlandske statsborgere

Der er opmærksomhed på arbejdsforholdene for udlændinge, som er kommet til Danmark for at arbejde de seneste år. Det er derfor i det følgende valgt også at præsentere en opgørelse af i hvilket omfang udlændinge omkom efter en arbejdsulykke i perioden 2004-2007.

Udlændinge inddeles i denne sammenhæng i de tidligere såkaldte 'østarbejdere' fra de nye EU-lande, arbejdstagere fra de gamle EU-lande samt en restgruppe kaldet 'Andre lande' (se tabel 3.3 nedenfor). Sidstnævnte omfatter bl.a. indvandrere og flygtninge, som kan have boet i Danmark igennem kortere eller længere tid.

Opgørelsen viser, at ca. 10 pct. af de omkomne havde et andet statsborgerskab end dansk. Disse personer kom fra mange forskellige lande. Antallet af omkomne, som kom fra de nye EU-lande ligger på ni, mens antallet af omkomne fra gamle EU-lande og EØS ligger på seks og antallet af omkomne fra andre lande ligger på syv. Blandt de omkomne fra de nye EU-lande var der syv polakker, en rumæner og en slovak. De omkomne fra gamle EU-lande kom fra Spanien, Frankrig og Nederlandene, mens de omkomne fra EØS kom fra Finland, Norge og Island. Den sidste gruppe "Andre lande" indeholder to personer fra Afghanistan, en person fra USA, en fra Tyrkiet, en fra Jugoslavien og en fra Sri Lanka.

Tabel 3.3: Anmeldte dødsulykker 2004-2007 fordelt på statsborgerskab og ulykkesår

Udlændinge	Ulykkesår				I alt
	2004	2005	2006	2007	
Nye EU-lande (østarbejdere)	1	1	3	4	9
Gl. EU-lande og EØS	1	1	3	1	6
Andre lande *)	3	0	2	2	7
Danmark	39	54	50	58	201
I alt	44	56	58	65	223

*) Der er tale om personer fra øvrige vestlige lande, ikke-vestlige lande, flygtninge eller indvandrere

Der er ikke beregnet incidenser for forekomsten af dødsulykker i de forskellige grupper af udlændinge med henblik på sammenligning med forekomsten blandt danskere. Det skyldes, at der for perioden ikke findes præcise opgørelser af antallet af udlændinge, der arbejder i Danmark¹¹. Endvidere ville usikkerheden på en sådan beregning være væsentlig på grund af det lave antal.

Dødsulykker blandt udlændinge fra nye EU-lande

Ulykken, der skete i 2004, var et færdselsuheld, hvor en polak, der opholdt sig i nødsporet på en bro, blev kørt ned af en lastbil.

¹¹ Analyse af stigning i anmeldte arbejdsulykker 2003-2006. Arbejdstilsynet, januar 2008.

Ulykken i 2005 skete inden for bygge- og anlægssektoren, hvor en polak faldt ned fra et tag.

De tre ulykker, der skete i 2006, vedrører en polak, der blev klemt af en kran under sit arbejde i en lift, en polak, der bliver kørt ned af en bil i forbindelse med omdeling af aviser, og en rumæner, der blev klemt under en container, som han var i gang med at læsse af sin lastbil.

De fire ulykker, der skete i 2007, vedrører en polak ansat i bygge- og anlægssektoren, som blev begravet under jord, da den side af udgravningen, han befinder sig i, pludseligt skred; en polsk chauffør, der blev ramt af en maskine, som faldt ned over ham fra en sættevogn; en polak, der blev fundet klemt mellem en truck og ladet til en anhænger; og en slovak, der blev klemt mellem en lastbil og en læsserampe til en spedititionsbygning.

Dødsulykker blandt udlændinge fra gamle EU-lande og EØS

I ulykken, der skete i 2004, mister en fransk chauffør livet i et færdselsuheld.

I ulykken, der skete i 2005, omkom en finsk lønmodtager, da han blev klemt under en maskine, som han var ved at afmontere.

De tre ulykker, der skete i 2006, vedrører en norsk matros, som styrtede ned i forbindelse med rensning af en skibsside, en nederlænder, som blev ramt af en klovbeskærer, der blev tabt fra en kran i en landbrugsejendom, og en islandsk landmåler, der blev kørt ned af en lastbil på en byggeplads.

I ulykken, der skete i 2007, faldt en spanier baglæns i en vindmøllenarv, som lå på gulvet, og slog baghovedet.